

Haiku bakrene žice

„...Važno je da ti duh bude visoko u svijetu istinskog razumijevanja, a da pritom ne zaboraviš vrijednost onog što je obično. Uvijek traži istinu ljepote, svaki se put vrati svijetu običnog doživljaja...“ (Basho HAIKU POEZIJA)

Petar Mileta, dipl. ing. elektrotehnike koji se u mirovini posvetio umjetnosti. Poput većine umirovljenika otkrivši „novu slobodu“, on je i neznajući što bi s njom počeo „eksperimentirati“ tražeći se u tom novootkrivenom svijetu. Nakon instalacija sa školjkama i kamenjem, svoj likovni izričaj pronalazi istražujući tajne bakrene žice, materijala s kojim je već tijekom profesionalnog dijela svog života često dolazio u kontakt. Njezinim savijanjem otkrio je mogućnost stvaranja oblika koji su nalikovali na obrise životinja, raznih predmeta pa čak i ljudskog lica. Sve više se uživljavao u tu igru asocijativnih stvaranja jednog novog svijeta kao što to obično radimo kad gledajući oblake na nebu dajemo mašti slobodu. On vrlo često svoja djela od milja naziva "žicopisima" što me potaknulo na neke drugačije interpretacije.

Autor poput haiku pjesnika ne opisuje, već samo bilježi utiske, dosljedno poštujući formu odabranog kanona. On daje nagovještaj, slutnju, skicu, a na svakom od promatrača je da sam dovrši pojedinu sliku i tako aktivno sudjeluje u njezinom stvaranju.

Koristeći prednosti profesionalnog poznavanja tehničkih tajni materijala on spretno manipulira njegovim kvalitetama kako bi iz njih izvukao i što bolje iskoristio efekte koje je moguće postići fleksibilnošću, sjajom i toplorumenom bojom bakrene žice, pretvarajući sve to u prednosti svog umjetničkog izričaja. U samom odabiru „estetskog jezika“ metalne niti prepoznajemo određenu, namjerno ili slučajno demonstriranu upućenost i u tajne tradicijom baštinjene tehnike izrade nakita, **dalmatinskog filigrana** (tal. filigrana \approx lat. filum: nit + granum: zrno)

I konačno moramo priznati da smo iznenađeni širinom autorovog poznavanja djela klasičnih uzora likovne umjetnosti, posebice **majstora crteža**, kao što su Picasso, Matisse, Paul Clee, i sl. čije utjecaje nije bilo moguće izbjeći. Mileta na vrlo originalan i samo njemu svojstven način, ne upadajući pritom u jeftinu maniru kopiranja i precrtavanja, svemu daje svoj osebujni pečat. Raspoložujući zavidnom količinom različitih vrsta predznanja, Mileta virtuosno raspoložuje sa svim vrijednostima koje mu pruža jednostavna žica, na prvi pogled, skromno sredstvo likovnog izričaja, otkrivajući promatraču zanimljive rezultate svoje zaigranosti i radoznalosti, čiji dosezi nisu zakočeni krutim granicama akademizma, predrasuda i straha od slobode kreativnog kretanja.

Pred određenim djelima imamo dojam da autor dug prema modernom vremenu opterećenom svojevršnom tehnokratskom „diktaturom“, zadovoljava, preuzimajući često s određenom dozom šarma elemente i iz **svijeta animacije** kao što je pokrenutost jednostavnog izraza izazvanog vjetrom u kosi ili vibriranjem glazbala u ritmu jazza. Tako na kraju možemo spomenuti i autorovo preferiranje elemenata linearnog izraza preuzetih od svima nam dobro poznatog animiranog lika LINEA.

S obzirom na **odabir motiva** vjerujemo da je P. Mileta na prvom mjestu animalist s tim da se povremeno upušta i u oblikovanje ljudskog lika, osobito portreta, a konačno i predmeta koji dinamičnošću svojih oblika također udovoljavaju njegovim afinitetima (glazbala – saksofon i sl). Osobiti pogled kao i osobnost pojedinog motiva dokumentira upravo pokret,

svojevrnsna dinamika kojom zrači motiv, koju autor svojom intervencijom zaustavlja u prostoru. Služi se izvjesnim oblikom *slowmotiona*, prenoseći i fiksirajući prikaz na podlogu (format A4) pri čemu se ne gubi ništa od kvalitete izraza. Dapače sjenka koja se ocrta na bijeloj pozadini daje prikazima motiva osobitu prozračnost, koja nalikuje zaustavljenosti pokreta u prostoru.

Ova izložba svojevrsan je performans koji, izvlačeći iz zaborava neke materijale, koje smo zbog dinamičnog hoda vremena ponekad potpuno zanemarili, demonstrira s čime se još može računati u ovom svijetu koji je, kako izgleda, bilo kroz figuracije svijeta dizajna ili kroz dinamičan izraz animacije, isprobao već sve i sva,.....

Kako bismo ovo izlaganje uspješno zaključili opet posežemo za usporedbom iz svijeta haiku poezije na koju me ova izložba neodoljivo asocira:

„.....Haiku nas poziva da posvetimo pažnju onome pokraj čega obično “proletimo”, što smatramo podrazumijevajućom kulisom života i primijetimo prazninu tek kad nestane. Haiku pjesnik uvijek ostavlja prostora čitatelju kojeg nenametljivo poziva na sudjelovanje, kao da nam netko u filmu života zaustavi jedan kadar i kaže: Gledaj! I ovo je bitno, i u ovome živi veliki misterij Života...“

*(Prilozi o Haiku poeziji preuzeti su iz knjige Vladimir Devide, Japanska haiku poezija i njen kulturnopovijesni okvir, Zagrebačka naklada, Zagreb 2003. i sa NET-a iz osvrta autorice **Lade Ilić Puharić**)*

U Splitu, 12. 08. 2022.

Osvrt napisala
Helga Zglav-Martinac
Dipl. prof. povijesti umjetnosti
Sveučilišni predavač Muzeologije
Muzejska savjetnica u mirovini